

CENNET EHLİNİN ÖZELLİKLERİ VE CENNET HAYATININ GÜZELLİKLERİ

Ömer ÖNEN

I- Konunun Planı

A-Ana hatlarıyla cennet kavramı?

B-Cennet ehlinin durumları

C-İnsanı cennete götürecek ameller nelerdir?

D-Kur'an'da cennet ehlinin özellikleri ile cennet hayatının güzellikleri nasıl anlatılıyor?

E-Hadisi şeriflerde cennet ve cennet ehli ile ilgili bilgiler

F-Konu İşlenirken Başlıca Dikkat Edilecek Hususlar:

- 1- Allah'a yürekte inanmış, bunu salih amel ve ibadetlerle beslemiş, olanlara ahirette verilecek ecir ve mükafatların sayısız ve sınırsız olduğu iyi işlenmeli.
- 2- Salih amel ve ibadetlerimizi sırf Allah rızası için yapmalıyız.
- 3- Cennet ehlinin dünyadaki durumları.
- 4- Kuran da cennet ehline vaad edilen nimetler.
- 5- Hadisi şeriflerde cennet ehlinin durumları ve Cennetteki yaşanılacak hayatla ilgili bilgiler
- 6- Müminlerin iman, salih amel, ibadet ve güzel ahlaklarına karşılık değişik şekilde vaad edilen cennetler ve dereceleri.

II- Konunun Açılımı ve İşlenişi

Konuya Cennet ehlinin özellikleri ve cennetteki hayatın güzellikleri ile başlanmalıdır. Sonra ilgili ayet ve hadislerle cennet hayatı, insanı cennete götürecek kamil bir iman, salih bir amel, ibadet ve güzel ahlakla ilgili genişçe bilgi verilmelidir. Mümin olarak Allah'ın huzuruna varacaklar için, Allah içlerinde ebedi olarak kalacakları cennetleri onlara vaat ettiğini; Allah'ın vadinin ise, şüphesiz gerçekleşmesinin kesin bir söz olduğu vurgulanmalıdır. Müminûn suresinin ilk on bir âyetinde Firdevs cennetine girecek olan müminlerin özellikleri sıralanmaktadır. Bu nitelikler iyi vurgulanmalıdır.

Ayrıca Furkân suresinin 63-75. âyetlerinde Allah'ın övgüsüne mazhar olan, «Rahman'ın kulları» olarak isimlendirilen ve cennete girecekleri bildirilen müminlerin şu özellikleri vurgulanmaktadır. Bunlar yeryüzünde

vakar ve tevazu ile yürüyen, kendilerine laf atan cahillere uymayan, selam deyip geçen, gecelerini ibadetle geçiren, bizi cehennem azabından uzaklaştır diye dua eden, harcadıkları zaman ne israf eden ne de cimrilikte bulunan, harcamaları dengeli olan, Allah'tan başka ilahlara kulluk etmeyen, Allah'ın haram kıldığı cana kıymayan, zina etmeyen, yalancı şahitlik yapmayan, faydasız ve boş şeyle karşılaştıkları zaman vakar ve hoşgörü ile geçip giden, eş ve çocukları için hayır dua eden ve sabırlı olan kimseler olduğu ve bunların da Firdevs Cennetlerine varis olacakları bildirilmektedir. Bunlar üzerinde iyi durulmalıdır

III- Konunun Özet Sunumu

Cennet, Allah'ın Kuran'da müminlere bildirdiğinin de ötesinde, tahayyül dahi edilemeyecek, insanın düşünce sınırlarının çok üzerinde çok çeşitli özellik ve güzelliklere sahiptir. Cennette daha önce hiçbir gözün görmediği, hiçbir kulağın işitmediği ve hiçbir beşer kalbinin hatırına getirmediği sayısız nimetler Allah'tan bir karşılık olmak üzere müminlere vaad edilmiştir. Allah'ın vaadi ise gerçektir. Allah'ın kendilerini cennetle müjdelediğini, imanları ve salih amellerinin karşılığında bu müjdeye nail olacakları hatırlatılmalıdır. Kuran'da müminlerin melekler vasıtasıyla da cennetlerle müjdelenecekleri bildirilmektedir. Şüphesiz ki bu müjde, cenneti şiddetle arzulayan bir mümin için tarifsiz bir sevinçtir.

Allah'a samimi bir kalple iman edip, O'na hiçbir şeyi ortak koşmayan, Allah'ın ve peygamberimizin bildirdiği tüm emir ve tavsiyelerine titizlikle uyan ve yasaklarından da kaçınan; Kuran ahlakını yaşamak için gayret eden kimseler cennet ehlidirler. İnsan daima her şeyin en iyisini, en güzelini ve en mükemmelini ister Dünya hayatında iken insanın en çok arzu ettiği ve peşinden koştuğu halde tam olarak elde edemediği şeylerin tamamı ve onların daha da ötesinde olan nimetlerin Cennette hazır olduğunu mümin bilir ve buna göre hayat sürmeye çalışır. Kur'an âyetlerine ve sahih hadislere bakıldığında, cennet nimetlerinin temel özellikleri genel olarak şöyle özetlenebilir:

- 1- Cennete lâayık bir şekilde rahat bir hayat
- 2- Devamlı bir barış ve huzur ortamı
- 3- Manevî bir tatmin ve rıza makamı
- 4- Cennet ehlinin hem ruh, hem de beden bakımından son derece güçlü ve kabiliyetli olmaları
- 5- En büyük arzu ve hoşnut olunacak şey ise Yüce Allah'ı mekandan münezzeh olarak görmek ve onunla konuşma nimeti

6-Müminlerin iman, salih amel, ibadet ve güzel ahlaklarına karşılık değişik şekilde vaad edilen cennetler ve dereceleri.

IV- Konu İşlenirken Başvurulabilecek Bazı Ayetler

وَالَّذِينَ صَبَرُوا ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِمْ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَأَنفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً وَيَدْرُؤُونَ
بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةَ أُولَئِكَ لَهُمْ عُقْبَى الدَّارِ . جَنَّاتٌ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا وَمَنْ صَلَحَ مِنْ آبَائِهِمْ
وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ وَالْمَلَائِكَةُ يَدْخُلُونَ عَلَيْهِمْ مِنْ كُلِّ بَابٍ . سَلَامٌ عَلَيْكُمْ بِمَا صَبَرْتُمْ فَنِعْمَ
عُقْبَى الدَّارِ

Onlar, Rablerinin rızasına ermek için sabreden, namazı dosdoğru kılan, kendilerine vevverdiğimiz rızıklardan gizli olarak ve açıktan Allah için harcayan ve kötülüğü iyilikle ortadan kaldıranlardır. İşte bunlar için dünya yurdunun iyi sonucu vardır.

Bu sonuç da Adn cennetleridir. Atalarından, eşlerinden ve çocuklarından iyi olanlarla beraber oraya girerler. Melekler de her bir kapıdan yanlarına girerler (ve şöyle derler. “Sabretmenize karşılık selam sizlere. Dünya yurdunun sonucu (olan cennet) ne güzeldir! .¹

مَنْ خَشِيَ الرَّحْمَنَ بِالْغَيْبِ وَجَاءَ بِقَلْبٍ مُنِيبٍ . ادْخُلُوهَا بِسَلَامٍ ذَلِكَ يَوْمُ الْخُلُودِ لَهُمْ مَا
يَشَاءُونَ فِيهَا وَلَدَيْنَا مَزِيدٌ .

(O cennet) Rahmân'dan korkan ve O'na yönelmiş bir kalp ile gelen kimseler içindir.Oraya esenlikle girin. İşte bu, ebedilik günüdür.Orada kendileri için diledikleri her şey var dır . Katımızda fazlası da vardır.²

وَجَزَاهُمْ بِمَا صَبَرُوا جَنَّةً وَحَرِيرًا . مُتَّكِنِينَ فِيهَا عَلَى الْأَرَائِكِ لَا يَرُونَ فِيهَا شُمْسًا وَلَا
زَمْهَرِيرًا . وَدَانِيَةً عَلَيْهِمْ ظِلَالُهَا وَذُلَّتْ أَيْدِيهِمْ فِي جَنَّاتٍ مِنْ نَجْوَى الْعِلْمِ . وَيُطَافُ عَلَيْهِمْ بِانِيَّةٍ مِنْ فِضَّةٍ
وَأَكْوَابٍ كَانَتْ قَوَارِيرًا . قَوَارِيرَ مِنْ فِضَّةٍ قَدَرُوهَا تَقْدِيرًا . وَيُسْقَوْنَ فِيهَا كَأْسًا كَانَ مِزَاجُهَا
زَنْجَبِيلًا . عَيْنًا فِيهَا تُسَمَّى سَلْسَبِيلًا وَيَطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مُخَلَّدُونَ إِذَا رَأَيْتَهُمْ حَسِبْتَهُمْ لُؤْلُؤًا
مَثُورًا . وَإِذَا رَأَيْتَ نَعِيمًا وَمُلُكًا كَبِيرًا . عَلَيْهِمْ ثِيَابٌ سُنْدُسٍ خُضْرٌ وَإِسْتَبْرَقٌ وَحُلُورًا
أَسَاوِرَ مِنْ فِضَّةٍ وَسَقَاهُمْ رَبُّهُمْ شَرَابًا طَهُورًا . إِنَّ هَذَا كَانَ لَكُمْ جَزَاءً وَكَانَ سَعْيُكُمْ مَشْكُورًا

1 Ra'd, 13/22-24

2 Kaf 50/32-35.

Sabretmelerine karşılık da onları cennet ve ipek (ten giysiler) ile mükafatlandırır. Orada koltuklar üzerine kurulmuş olarak bulunurlar. Orada ne güneş (yakıcı sıcak) görürler, ne de dondurucu soğuk. Üzerlerine cennetin gölgeleri sarkmış, cennetin meyveleri (kolayca alınacak şekilde) yakınlaştırılarak hazırlanmıştır. Etraflarında gümüş kaplar, şeffaf kadehler dolaştırılır. Gümüşten billur kaplar ki, onları (ihtiyaca göre) ölçüp düzenlemiştir. Orada kendilerine, katkısı zencefil olan içeceklerle dolu bir kâseden içirilir. Orada bir pınar ki ona “selsebil” adı verilir.

Çevrelerinde, gördüğünde saçılmış inciler sanacağıın, hep aynı gençlik ve güzellikte kalacak hizmetçiler dolaşır. Orada, (sonsuz) nimetler ve büyük bir mülk (hükümranlık) görürsün. Üstlerinde ince ve kalın ipekten yeşil elbiseler vardır. Gümüş bileziklerle süsleneceklerdir. Rableri onlara tertemiz bir içecek içirecektir. Onlara şöyle denecektir : «Şüphesiz bu sizin için bir mükafattır. Çalışma ve çabanız makbul görülmüştür. »³

Konu ile ilgili faydalanılabilecek diğer ayetler ise şunlardır: Bakara,2/25, Kehf, 18/31-31 ; Saffat, 37/43-49; Duhan, 44/51-57; 19/60-61; Furkan, 25/75-76; Zümer,39/74, Hicr, 15/46, Tevbe, 9/20-22;Yunus, 10/9-10; Hac, 22/23-24;; Fatır,35/32-35; Yasin, 36/55-59; Sad,38/49-54 ; Fussilet, 41/30-32; Ahkaf,46/13-14; Zariyat, 51/15-19; Vakıa;56/10-40; Fussilet, 41/30-32; Ahkaf,46/13-14; Zariyat,51/15-19; Vakıa,56/10-40; Haşr,59/20, Müddessir,74/38-41; Mürselat,77/41-44

V- Konu İşlenirken Başvurulabilecek Bazı Hadisler

Sevgili Peygamberimiz (S.A.V.)

عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلعم : قال الله تعالى: أعددت لِعِبَادِي الصَّالِحِينَ، مَا عَيْنٌ رَأَتْ، وَ أُذُنٌ سَمِعَتْ، وَ خَطَرَ عَلَى قَلْبِ بَشَرٍ. قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ إِقْرَأُوا إِنَّ شِئْتُمْ: فَ سَتَعَلَّمُ نَفْسٌ مَا أُخْفِيَ لَهُمْ مِنْ قُرَّةِ أَعْيُنٍ.

Konu ile ilgili faydalanılabilecek diğer hadisler ise şunlardır: Müslim, Sünnet, 23, (4740), Buhari, Bed'ül-Halk, 8.(IV,88); Tirmizi, Sünnet, 23 ; (4740); Tirmizî, Cehennem 10, (2603); Müslim, İman 310, (187)

Ebu Hureyre (radiyallahu anh) anlatıyor: (Resulullah (S.A.V.): "Allah Teala hazretleri: “salih kullarım için gözlerin görmediği, kulakların işitmediği ve insanın hayal ve hatırından hiç geçmeyen nimetler hazırladım. Diye buyurmaktadır. Ebu Hureyre ilaveten dediki: "Dilerseniz

3 İnsan,76/12-24

şu ayet-i kerimeyi okuyunuz. » “Hiç kimse Yapmakta olduklarına karşılık olarak, onlar için saklanan göz aydınlıklarını bilmez. ”⁴

عن سهل بن سعد رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ أَهْلَ الْجَنَّةِ لَيَتَرَاءَوْنَ أَهْلَ الْعُرْفِ كَمَا تَتَرَاءَوْنَ الْكَوْكَبَ فِي السَّمَاءِ.

Sehl İbnu Sa'd (radiyallahu anh) anlatıyor: "Resulullah (aleyhissalâtu vesselâm) buyurdular ki:"Cennet ehli, gurfelerde kalanları seyredeler, tıpkı gökteki yıldızları seyretmeniz gibi."⁵

وعن ابى سعيد رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ أَهْلَ الْجَنَّةِ لَيَتَرَاءَوْنَ أَهْلَ الْعُرْفِ كَمَا تَتَرَاءَوْنَ الْكَوْكَبَ الدَّرِيِّ الْعَابِرَ فِي الْأَفْقِ مِنَ الْمَشْرِقِ إِلَى الْمَغْرِبِ لِتَفَاضُلِ مَا بَيْنَهُمْ. قَالُوا: يَا رَسُولَ اللهِ، تِلْكَ مَنَازِلُ الْأَنْبِيَاءِ لَا يَبْلُغُهَا غَيْرُهُمْ. قَالَ: بَلَى وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ، رِجَالٌ آمَنُوا بِاللَّهِ وَصَدَّقُوا الْمُرْسَلِينَ.

Ebu Said (radiyallahu anh.) anlatıyor: "Resulullah (aleyhissalâtu vesselâm) buyurdular ki:"Cennet ehli gurfelerde kalanları (ehl-i guraf) görürler. Tıpkı, ufukta doğudan batıya giden inci gibi parlak yıldızları gördüğünüz gibi. Aralarındaki fazilet farkı, (gurfe ehlini) böyle yukarıda gösterir."Bunun üzerine Ashab: "Ey Allah'ın Resülü! Bu söylediğiniz, peygamberlerin makamı olmalı, başkaları oraya ulaşamamalı!" dedi. Ancak peygamberimiz (A.S.) : "Hayır! Ruhumu kudret elinde tutan Zat'a yemin olsun ki ! Gurfelerde kalanlar (peygamberler değiller), Allah'a inanıp peygamberleri tasdik eden kimselerdir" buyurdular. "⁶

Hadis, cennet ehlinin derece itibariyle birbirlerinden farklı olduğunu belirtmektedir. Öyle ki derecesi üstün olanlara yüce menzilleri vardır. Bunlar, tıpkı yıldızlar gibi parlak görüleceklerdir. Guraf, gurfenin cem'idir. Gurfe ise oda demektir. Ancak, Kur'an-ı Kerim ve hadislerde bir kısım cennetliklerin mazhar olacağı hususi bir mertebeyi ifade eder. Furkan (75. ayet), Zümer (20. ayet) ve Ankebut (58.ayet) surelerinde kendilerine gurfe verileceklerin vasıfları belirtilir. Hadis,bu mertebeye Allah'a iman edip, peygamberleri tasdik edenlerin ulaşacağını ifade etmektedir.

Tirmizînin rivayetinde Resulullah,

4 Buhari, Bed'ül- Halk, 8 ,(IV,86)

5 Buharî, Rikak, 51,(VII,201)

6 Buhari, Bed'ül-Halk, 8, (IV, 88)

إِنَّ فِي الْجَنَّةِ لَعُرْفًا تُرَى ظُهُورُهَا مِنْ بُطُونِهَا وَبُطُونُهَا مِنْ ظُهُورِهَا

"Cennette gurfeler vardır. Dışları içlerinden, içleri de dışlarından görünür" buyurur. Bir bedevi bunların kimlere ait olduğunu sorunca Peygamberimiz :

هِيَ لِمَنْ أَطَابَ الْكَلَامَ وَادَامَ الصِّيَامَ وَصَلَّى بِاللَّيْلِ وَالنَّاسُ نِيَامُ

"Bunlar, tatlı sözlü olan, oruca devam eden ve herkes uyurken gece namaz kılan kimseler içindir."⁷ buyurdu. İbnu Hacer,: "Gurfelerde kalacak olanlar, cennete ilk safhada girecek olanlardır. Bunlar, ikinci safhada gireceklerden farklıdırlar." Bunların Muhammed ümmeti olduğunu belirtir.

VI- Yararlanılacak Bazı Kaynaklar

Elmalı, Hak Dini Kuran Dili;

DİB, Kur'an Yolu ve benzeri tefsirlerin konuyla ilgili ayetleri,

Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, Cennet Maddesi C.7/374-3,

Abdülatif Ahmed AŞUR: Kur'an ve Sünnete göre Cennet Nimetleri: (Trc. İsmail Kaya), Uysal Kitabevi, Konya-1993;

Suphi SALİH: Ölümünden Sonra Diriliş, "Ayet ve Hadislerle Cennet-Cehennem" (Trc. Şerafeddin Gölcük), Kayıhan Yayınevi, İstanbul-1976, 2. baskı,1981,

Cavit Sunar, Kıyamet, Cennet, Cehennem Kılıç Kitabevi, İstanbul-1979.,

Osman Cilacı, İlahi Dinlerde Cennet İnancı: (Mukayeseli Bir Araştırma), İstanbul.

Mehmed ÖTEN : Cennetin Yolları: "Mü'mini Cennete Götüren Kırk Haslet", Denizkuşları Matbaası, Konya-1973.

7 Tirmizi, Birr, 53. (IV, 354)